

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy óra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, november 15.

Elkeseredett véres harcok az Ancrenél

(Kedvezően folynak harcaink az oláh fronton.)

Berlin, november 14. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcok:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

Az Ancre mindkét oldalán tegnap elkeseredett harcok voltak. A szög alakban délnyugat felé előugró állásaink ellen az angolok legnehezebb ágyuikkal előkészítő tüzelést központosítottak, amit erős támadások követtek. Ezek során az ellenségnek, tekintélyes áldozatok árán, sikerült benünk a Beaumont-Hamoltól és St. Pierre-Divionból és az oldalt csatlakozó vonalaktól egyelőre elkészített harántállásba visszazorítani. Makacs védekezésünk nekünk is tetemes veszteségünkbe került, a Hebuternétől keletre kezdődő és Rancourtól déire végződő támadási arcvonal más pontjain az angolokat, ahol állásainkba benyomultak, gyalogságunk gyors elmentámadással kiverte. A harc vonal más pontjain az angolokat, ahol állásainkba benyomultak, gyalogságunk gyors elmentámadással kiverte. A franciák támadásai Sailly-Saillisel szakaszon megghiusultak.

A német trónörökös arcvonala:

A Maas keleti partján a tüzérségi tevékenység az esti órákban élénk volt. A franciáknak hardaumonti vonalaink ellen intézett felderítő előretöréseit visszautasítottuk.

Keleti harcok:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege:

Különösebb harci tevékenység nem volt.

Károly főherceg vezérezredes arcvonala:

Jakobenyától északkeletre, az Erdős-Kárpátokban orosz különítményeket állásaink előterében tüzeléssel elűztünk. Az oroszok a gyergyói hegységben a német és az osztrák-magyar csapatok támadásai elől a határ felé vonultak vissza. A tölgyesi szorosától délre a bajorok és osztrák-magyar zászlóaljok a szivós védekezés ellenére, szintén előbbre jutottak. Az ojtói völgy mindkét oldalán egyes magaslatok birtokáért tegnap is kisebb harcok voltak. Az erdélyi déli harc vonalon a harcok rang nézve kedvezően folynak, ismét

Mindenki katona.

Uj hadsereget teremt a német birodalmi gyűlés.

A háboru hosszabbra nyult, mint azt bármely hadviselő állam előre láthatta volna: ehhez kell idomulnia az állam egész berendezésének, minden hadi és polgári foglalkozásnak.

E pillanatban csak a háboru él s érette van minden!

— ellenségeinknek őszi kampánja kudarcra végződött — mondják a németek — de mégsem tértek észhez; ezért számolnunk kell azzal, hogy 1917-ben is folytatnunk kell a háborut..

Mindig hittük, reméltük, hogy ellenségeink végre belátják a céltalan vérontás hiábavalóságát s felülkerekedik bennük a józan ész. Reményünk nem teljesedett. Most tehát ütött az óra, hogy talpra álljon minden ember, félre álljon minden magán érdek s ne legyen más cél, más gondolat, más cselekedet, csak amely a háboruval kapcsolatosan — a győzelemért történik.

A német birodalmi gyűlés törvényének lényege szerint — mostantól fogva, mindenki katona. A kettős front valamelyikén teljesít szolgálatot. És pedig férfi és nő egyaránt. A férfiak közül mindenki, aki odavaló el fog kerülni a harci frontra, helyettük bevonulnak a polgári frontra azok a férfiak, akik valamelyes ok miatt fegyveres szolgálatra nem alkalmasak s mellettük igénybe fogja venni az állam a női munkaerőt lehető legintenzívebb módon.

A német birodalmi gyűlés szerint, akkor, amikor a haza életéről van szó s millió meg millió polgára e hazának küzd, szenved és meghal: nincs joga senkinek a polgári életben henyélni, tőkéjének kamataiból kényelmesen élni, nyugdíjat húzni és semmit se dolgozni, kereskedni és magánvagyonát gyűjteni... Nincs joga, mert most csak a közösség, az egység s az ebben rejlő erő vivhatja ki a győzelmet.

E pillanattól fogva tehát mindenki katona — Németországban. Az ügyvéd, a tanár, a kereskedő, a napszámos, mindenki, aki él és lélezkedik. Nincs többé semmi, se tudomány, se irodalom, se művészet, se vagyon: semmi, csak — háboru van. A polgári front minden munkája megszűnt az egyén munkája lenni — a köz munkája lett, amelyet a polgári front katonasága végez.

Németország felállítja polgári frontján a munka-hadseregét s ezen a fronton — nincs felmentés! (1)

több száz fogoly jutott kezünkre, magánál a vöröstoronyi szorosnál hat tiszt és 650 főnyi legénység.

Balkán harcok:

Mackensen vezértábornagy hadserege:

Dobrudsában nincs ujság. A bevált osztrák-magyar monitorok tüzharc után a Duna román partjáról Giurgiu mellett hét uszályhajót szállítottak be, amelyek közül öt meg volt rakva.

Macedóniai hadszíntér:

Korca vidéken oldalosztogaink és a francia gyalogság és lovasság közt újabb csatározásokra került a sor. Az entente csapatok támadása a monasztiri sikon, Cernától északra tovább tart. A harc még nem ért véget.

Repülő csapatunk október havában is nagy sikerrel oldotta meg feladatait, amelyek főleg a nyugati harc tereken voltak nehezek és sokoldalúak. Elismerés és hála illeti különösen a tüzérség és a gyalogság megfigyelő repülőit hatásos védelmükért. Harci repülőink, akik nagy feladataikat szintén fényesen teljesítették. Elhárító ágyúink tüzelésükkel teljesen biztosítottak. Amíg mi 17 repülőgépet veszítettünk, addig ellenfeleink nyugaton, keleten és a balkánon 104 repülőgépet veszítettek. Ebből 83-at légi harcban semmisítettünk meg, tizenötöt alulról lőttünk le, hat vonalaink mögött volt kénytelen leszállani. 66 ellenséges repülőgép birtokunkban van, míg az ellenség vonalain túl 44 repülőgépet láttunk lezuhanni. Ludendorff, első főszállás-mester. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Allandóan kedvezően folynak harcaink Oláhországban.

— Orsova felszabadítása folyamatban van. —

Budapest, november 14. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcok:

Mackensen vezértábornagy hadserege:

Dunai monitorjaink Giurgiu közelében igen erős ellenséges beavatkozás dacára hét, részben megrakott, uszályhajót zsákmányoltak.

Károly főherceg vezérezredes hadserege arcvonala:

Orsovánál megtisztítottuk a Cerna jobbpartját. Oláhország északi részében a harcok reánk nézve allandoan kedvezően folynak. A legutóbbi két napon itt

1600 foglyot, 9 gépfegyvert, egy ágyut szállítottunk be. Az ojtózi szorosnál a románok folytatják támadásaikat. A tölgyesi szakaszon az oroszok a határtól nyugatra több magaslatot kényszerültek feladni. Jakobenyitől északra egy orosz előretörés megfiusult.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcvonala:

Ninos ujság.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Jelentősebb esemény nem történt. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tengeri események:

November 13-áról 14-ére virradó éjszaka egy tengeri repülőrajunk Doberdónál a katonai építményeket, Bellignánál az ellenség repülőterét robbanó és gyújtóbombákkal igen hatásosan bombázta. Több hangárt telibe találtunk és nagy tüzet idéztünk elő. Heves lövetés ellenére valamennyi repülőgépünk sértetlenül tért vissza. — **Flottaparancsnokság.**

Sarrail véres vereségei.

(Hónapokra elégséges a konstanzi gabona.)

— Távirati tudósítás. —

A Pester Lloydnak jelentik Szófiából: Sarrail offenzívája tegnapelőtt kiújult. A bolgár és német csapatok jobbszárnyát tizenhat órán át pergőtűzzel árasztották el, azután következtek a rettenetes rohamok. A hadállásokat azonban megtartottuk, a *tővédelmi vonal teljesen érintetlen.* Az ellenségnek súlyos és véres veszteségei nincsenek arányban Polog falu, előretolt állásnak elfoglalásával. Hogy vajjon Sarrail offenzívájának hevesége fokozódik-e, ez teljesen a veszteségek pótlásától függ, miután az utóbbi napok veszteségei hallatlanul nagyok. Az eseményeket nyugodtan és teljes bizalommal várhatjuk. Dobrudzsában aránylagos nyugalom van s csupán járőr csatározások vannak.

A Konstanzában ejtett zsákmány összeszámlálását már betejezték. *Összesen harmincezer tonna petroleum, huszonhétézer tonna benzin, tizenhétézer tonna ásványolaj, rengeteg mennyiségű gabona, cukor és kávé jutott a győztesek kezére. A készletek az oláh Dobrudzsa katonaságának és lakosságának élelmezésére voltak felraktározva.*

A Russkij Invalid, az orosz hadügyminiszter lapja, a dobrudzsai harcokról a következőket írja: *A lapjelentések a helyzetet veszedelmesnek tüntetik fel. Az offenzíva újra való felvételére a központiak jelentékeny erőket kaptak, aminek híre az itteni és az oláh közvéleményt rendkívül felizgatta, holott az orosz és oláh csapatokra most már csak kizárólag az a feladat hárul, hogy a Duna vonalat védjék meg, aminek nagy szerepe van a tehermentesítő akcióban.*

Pétervári jelentések szerint az orosz fekete-tengeri flotta két ízben bombázta Konstanzát és a városban nagy tüzeket okozott. A kikötő városrészt, a szegényebb néposztály lakhelye teljesen a lángok martaléka lett. A bombázás elpusztította a telefonhálózatot is.

Amerika nem szállít

Franciaországnak.

— Békéről beszélni nem hazárulás. —

— Távirati tudósítás. —

Az Havas-ügynökség jelenti: A párisi kamara ülésén Sembat közmunkaügyi miniszter egy interpellációra válaszolva részletesen ismertette a tengerentuli szállítás dolgában beállott válság megszüntetésére tett intézkedéseit.

Resse André radikális képviselő azt indítványozta, hogy mielőtt a Ház tudomásul venné a miniszter válaszát, szavazzon egy oly napirend felett, amelyet ő terjeszt be több társával, mert a kormánynak nincs elég ereje a cselekvésre.

Briand miniszterelnök felszólította a kamarát, hogy a kérdést mérlegelje a maga egészében. Megtörténhetik, hogy az amerikai közlekedési utak túl vannak terhelve és akkor nem esodálhatjuk, ha franciaországi szállítások ügyében válság áll be. Nem szabad azonban azt mondanunk, hogy nem bizhatunk Franciaország helyzetében. Az országban erősen él a győzelem híte és az ország azt kívánja, hogy a kormány győzze le azokat az akadályokat, amelyek a háborúból szükségszerűen keletkeztek és fogadjon el egy olyan általános tervet, amely a mostani rendszert minden illetékes hivatalnak s minden részes érdekkörnek közreműködésével megváltoztatja. A kamara bizalmára apellál.

A kamara elfogadta Rabier radikális képviselő napirendjét, mely követeli az egységes vezetést és egy általános tervet elfogadását és kifejezi ama reménykedését, hogy a kormány mindent elkövet a tervnek megvalósítására. A napirendet 413 szóval 103 ellen elfogadták és a kormánynak 415 szóval 85 ellen bizalmat szavaztak.

(Ez a homályos és szándékosan hézagos jelentés azt sejteti, hogy Franciaország nem kap elég nyersanyagot, élelmiszert a tengerentúlról és az országban nagy az elégedetlenség, de főleg nagy a békevágy.)

A Petit Parisien hosszú idő múlva ismét a békével foglalkozik és cikkében a többi közt a következőket mondja:

— Lehetetlen elmenni azok mellett a jelenségek mellett, melyek a béke közelségéről beszélnek. A béke a lelkekben már megvan. A gyűlöletből, amely ezelőtt ur volt a lelkekben, ma már semmi sincs meg. Elmult, eltűnt és ma már a háboru legélesebb fanatikusai is tudják, hogy a béke minden pillanatban itt lehet. A sajtó tulzásaival megzavarta az embereket és talán ma csalódás érné őket, ha békét kötnének, de viszont senki sem esodálkoznék rajta. A harcos felek mindegyike csalódottnak és károsultnak hinné magát, de azért a békét meg lehetne kötni. Természetes dolog, hogy a békeközleményekben senki sem bizik, mert tultengenek bennük a nemzeti követelések, de azért ma már ott tartunk, hogy a békéről beszélni nem hazárulás. Mindamellett mindenki köteleletszerűen a maga békéjéről beszél: a németek német békét akarnak, mi pedig franciát, bár csak egyféle béke van: az emberi béke.

Egy vagon kandisz-cukor.

(Aradi ügynök 8000 koronás keresete egy óra alatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az alábbi megtörtént históriát azok kedvéért mondjuk el, akik népszerűség-hajhászatból minden aradi kereskedőre követ dobznak most, akár érdemli meg, akár nem. Azok számára való ez a történet, akik minden komoly adat nélkül áruhalmozással, árdrágítással, maximális ártullépéssel gyanúsítanak meg minden kereskedőt s nem disztigválnak, hanem vakon általánosítanak, ahelyett, hogy megneveznék a bűnösöket.

A következő történet azt bizonyítja, hogy az aradi kereskedők nem olyan rosszak, mint némelyek hiesztelik s hogy azt, amit Aradon a kereskedőknél heteken keresztül lehetetlen keresztül vinni, a fővárosban egy óra alatt meg tudta csinálni egy aradi ügynök.

Az eset főszereplője egy aradi szorgalmas ügynök, aki többek között egy nagy budapesti fűszer- és gyarmatáru céget is képvisel itt. Az ügynök az utóbbi időben keveset keresett, mert szakmájába vágó árut nem igen kapott, más cikkel pedig nem mert kísérletezni.

Néhány héttel ezelőtt felment Budapestre és egyik nagykereskedőnek, akit szintén régen képvisel már, elpanaszolta, hogy nem tud megélni s kérte: adjon közvetítésre valami árucikket.

— Nézze barátom, — szölt az okos nagykereskedő — van nekem egy vagon kandisz-cukrom. Annak kilogramját hat koronáért el tudja maga adni az aradi kereskedőknél és akkor néhány ezer korona proviziót keresett.

— Hat koronáért kilogramját? Hiszen a fehér cukor kilogramja kiesinyben egy korona huszonnyolc fillér, nagyban egy korona tizennyolc fillér, hogyan tudom én hat koronáért eladni a kandisz cukor kilóját?

— Maga naiv ember — folytatta a fővárosi angrosista. A kandisz cukor nincs maximálva és a kereskedők szívesen fizetnek 6 koronát is kilogrammjáért, csak kapjanak valami cukrot. A közönség sokkal többet ad ezért. Az ügynök hazajött és végigjárta az összes nagy- és kiskereskedőket. Egy hét múlva ezt jelentette budapesti megbízottjának:

— Aradon egy kilogrammot se tudtam eladni. A kereskedők kijelentették, hogy ilyen zavaros üzletet nem kötnek, mert ők nem akarnak egy kilogramm kandiszért 7—8 koronát kérni a fogyasztótól.

A budapesti nagykereskedő ekkor ezt a táviratot küldte az aradi ügynöknek:

— Jöjjön fel azonnal!

Az ügynök felutazott és a nagykereskedővel fogadta:

— Látom már, hogy maga csakugyan naiv ember, de én azt akarom, hogy mégis keresen valamit, mert eddig jól képviselte a céget. Maga Aradon nem tudta 6 koronáért eladni a kandisz kilogrammját. Majd eladja Pesten, de drágábban. Menjen el az általam megnevezendő három pesti céghez és ott kérjen a cukor kilogrammjáért 7 kor 20 fillért.

Az ügynök azonnal elment a megnevezett három céghez és egy óra múlva sugárzó arcúal tért vissza.

— 7 korona huszért eladtam, — mondta.

Boldog volt, mert egy óra alatt nyolcezer korona proviziót keresett. Ez a különbség az aradi és a budapesti piac között, tisztelt vadaszkodó urak.

Bukarest feladásával számolni kell.

(Imádkozik a cár az oláhok győzelméért.)

— Távirati tudósítás. —

Budapestről táviratozza tudósítónk: Márton Árpád, Bukarestből idejekorán hazamenekült magyar lelkész kérvényben fordult a miniszterelnökhöz, hogy a kormány eszközölje ki a holland kormánytól, hogy bukaresti parochiájának anyakönyveit mentse meg, hogy még lehetőleg a háboru alatt visszakaphassa azokat.

Romániába az orosz katonasággal nagy számban érkeztek orosz papok is, akik az oláh lelkészekkel együtt tartanak istentiszteletet, úgy az oláh városokban, mint a frontokon. Koron oláh metropolita most táviratot kapott a cártól, melyben azt írja, hogy örömmel értesült arról, hogy az oláh és az orosz papság együttesen imádkoznak a közös ügyek diadaláért. Teljes szívvel vesz részt — írja a cár — ő is az igazságos harcuk győzelméért való könyörgésben és kéri az istent, hogy a háború oláh hadseregnek mielőbb olyan győzelmet adjon, mely a békével együtt megvalósíthatja Románia nemzeti ideáljait.

Az Echo de Parisnak jelentik Bukarestből: Bejajev orosz tábornok harminc francia és orosz főtiszt-tel Bukarestbe érkezett és átvette Bukarest várának védelmét. A követéseket és a levéltárakat már régebben elhelyezték az oláh fővárosból.

A Rjeos katonai muzeuma illetékes helyéről arról értesül, hogy az oláhok ospan lovagias gondolkodásuk miatt sem adják fel Bukarestet. A Nowoje Wremja katonai személyiségek nyilatkozatai alapján azt fejtették, hogy Bukarest feladásával számolni kell.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Francia hivatalos jelentés: Macedón front a Csernánál két nappal ezelőtt megindult harc még tart és fényes győzelemmé fejlődik ki. A szerbek a németeket kivetették Iven községből. A három kilométernyire visszahozott ellenség ötszörös ellentámadással megállította előnyomulását. A francia tüzéség, majd a szerbek szuroyrobama az ellenséget rendetlen visszavonulásra kényszerítette. November 12-ike, tehát az offenzíva megindulása óta a németek, bolgárok hatezer foglyot, hetvenkét ágyut és ötven gépfegyvert vesztek.

runk mámoros csókok tüzeben égni, forró ölelésre se vágyunk. Szerelem nincs, a vágy olyan szelid, szerény. Csak megszorítani egy kis, puha kezét, beleérezni egy mélytánc szorba, felvidulni egy kedves arc látásán. Ott kánon nem is akarunk többet.

Szerelem, halk, hangulatos szerelem... mennyi bánat szülője voltál. Apóltalak szivemben és őrzitek hiven, szeplőtlenül. Neked szenteltem álmatlan éjszakák lassan pergő óráit, nekem az átalmódott nappalt, az időnek minden részét nekem, csak nekem. És te mit adtál cserébe? Reményt, amely már szertefoszlott, mint hajnali köd, vágyat, amely támadt és elmúlt beteljesítlen és bánatot, amely megmaradt.

Aztán jön egy korszak, amikor lányra nem is gondolunk. Amikor nem ismerünk más nőt, csak az édes anyánkat, amikor csak az ő jóságos arcát látjuk magunk előtt. És nem vágyunk másra, csak odahajítani fáradt fejünket az ő ölébe, hogy áldó, anyai kezevel megsimogassa tüzelő homlokunk. Ha ott lehetne a szerelmesünk, ha ott lehetne az édes anyánk, mennyivel könnyebb lenne mindent elviselni. Vagy ki tudja, mennyivel nehezebb...

Ezek az én érzéseim, másokra nem mérvadó. Megkérdezek egy családostól, hiányzik-e az asszony?

— A kosztja, az bizony hiányzik.

— Hát a csókja?

— A csókja... az nem hiányzik.

— Aztán hogy bírja anélkül? hisz azelőtt...

— Hija, akkor más világ volt. Fáradt vagyok most, eszembe se jut.

Fiatal legényt szólítok meg, kinek menyasszonya van otthon.

— Gondolsz-e sokat a menyasszonyodra?

— Eszembe van sokszor.

— Szereted-e úgy még, ahogy otthon szeretted?

— Ugy épen nem. Van itt az embernek kedve szeretni? Egy másik legény megmutatta, hogy van. Az ...-i feldspitálban kerültem vele össze. Súlyosan sebesült meg. A többi bakák, mind alig jöttek el egy napja a frontról, möhön vetették rá magukat csokoládéra, cukorra, a harctéren megtakarított lönungokat hamar el-

költötték. Az én legényem oda akarta adni nekem a pénzét és alázatosan megkért:

— Ha talán ki tetszenék menni a városba, egy gyűrűt kellene venni, de hát én nem tudok még járni.

— Minek a gyűrű?

— Van a falunkba egy kis leány, megígértem neki, ha visszajövök az ujjára huzom.

Szívesen vállalkoztam rá, hogy beszerzem a gyűrűt. De aztán nem volt már szükség rá. Csak egy menybéli angyal rózsás ujját ékíthette volna fel vele. Szegény szerelmes katona másnapra meghalt. Nem-e jobb így? Talán már másnak a gyűrűjét hordta az a kisleány abban a faluban...

Volt a fronton egy öreg népfelkelő, aki naphosszat a felesége arcát nézte.

— Olyan nagyon szereti az asszonyt? — kérdeztem egyszer tőle.

— Odaadnám a fél életemet, csak még egyszer láthatnám. Bánatos, öreg bajtársam, odaadtad később az egész életedet és mégse fogod látni többé soha, soha!...

Ülünk egy este a tűznél. A rőszeláng piros fénye bevilágítja a gyűrűt arcomat. Nézem e sok fáradt, fásult férfi főt. Mindenik arcán egy szomorú, szenvedő vonás. Minden szem messzire révedez. Szótlatlanul, némán ülünk a tűznél. Hazaálmodunk. Az otthonba, ahol tárt karokkal mindenkit valaki vár. A világ összes költői műveiben nincs annyi szerelem és vágy, amennyit e néhány csendes perc alatt leolvastam a katonák arcáról. És akkor elrejtettem kezeim közé a magam bus arcát... A katonák azt hitték, hogy a füsttől könyezem...

Falus Lajos.

Hangulatok a lövészárkokban

II. Szerelem.

Vizsgálva, figyelve a katonák érzelmi világát, különös érdeklődést szenteltem a szerelem kérdésének. Izgatott a téma: mennyire foglalkoztatja a fronton lévő katona lelki világát a nő? A nélkülözések skálájában milyen fokon áll az asszony hiánya? A vágyódva elszálló gondolatok hová sietnek? Hitveshez, szeretőhöz, vagy az anyához? Ama sok minden közt, ami hiányzik, jut-e kedvük megérezni a nő távollétét? Iparkodtam választ nyerni ezekre a kérdésekre, miközben beszélgettem a katonákkal. Életkor és egyéni hajlandóság szerint különbözők voltak a feleletek. És attól is sok függött, milyen körülmények között történt a beszélgetés. Mert a katonák érzelmeit annyi mindenféle külsőség befolyásolja, első sorban talán az időjárás. Az én szeszélyes hangulataim legalább aszerint változtak, amint kisütött-e a nap, vagy hullott az eső.

És most elnézést kérek az olvasótól, ha megint szubjektív leszek. A lyrai természet kitör az ujságíróból is. Kitör rajtam most, amikor fütött szobában ülök az íróasztalom mellett és erőt vett rajtam akkor is, amikor a nagy természet volt a lakásom, íróasztalnak pedig csak a térdemet használtam.

A lövészárkokban is van szerelem. Akit szeretünk, nem felejti el ott sem. De míg itthon édes boldogság forrása lehet a szerelem, odakünn kint és gyötrelmet jelent. Halálisan reménytelenné válik, mert urra lesz rajtunk az a tudat, hogy talán nem látjuk többé sohase viszont azt, akit szeretünk. De a reménytelenségben megtisztul, megnevelül: szép, fehér, szent, szomorú szerelem az, mit ott hord a szív. Fenségesen fájdalmas érzés. Gyönyörű hangulat. Éjszaka, mikor ijeszten csendes lesz a föld, a sötét, fekete némaságba belesuttogni egy fehér leány szent nevét és százszorosan visszahangozza a szívünk. Vagy nappal, az ágyuk bimbóló lármájába belekiáltani azt a nevet; nem hallja meg, nem tudja meg senki, csak fájón, édesen megremeg a szív, hogy ott is, akkor is rá gondoltunk. És olyan gyerekesen ártatlan az a szerelem. Érzéki vágyaink nincsenek. Fázunk, de nem aka-

Orosz repülő lelövése a háziezred frontján.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Berger Ferenc hadapród, a Weisz Mór és fia cég tisztviselője tudósít a következő érdekes eseményről:

Tisztelt szerkesztő ur! Nagy öröm van az aradiak lövészárkaiban! Csupa mosolygó, a boldogságtól sugárzó arcomat lehet látni. Oka ennek a következő:

Egy orosz repülőgép szállt fel s sikerült nek rajvonalkon keresztül jutnia, bár a tüzéség ugyancsak szórta feléje a srappelokat, sőt gránáttal is lőtt rá. Mint, aki legjobban elvégezte dolgát, megfordult, hogy a jelentést leadja a látottakról. E pillanatban nagy zakatolás hasította keresztül a levegőt, a mi repülőnk jött az orosz stellung felől. Hirtelen megfordult, sebességét a maximumra emelte s üldözőbe vette az ellenséges gépet. Sikerült is utólnie. Ekkor megkezdődött a két repülő légi harc gépfegyverrel. Ennek pedig az lett az eredménye, hogy repülőnk lelőtte az ellenséget, mely óriási sebességgel esett lefelé, össze-vissza roncsolódott s a bennülők természetesen szörnyet haltak. Midőn a lövészárkok derék lakói ezt meglátták, szünni nem akaró „hurráh” kiáltásba törtek ki. Repülőnk meglegedetten megfordult s bár az orosz tüzéség dühében 120 srappelt lőtt utána, sikerült neki szerencsésen megmenekülni s már K...ó felett hallatszik zúgása. Utjában mindenütt kendőt és sapkát lobogtattak s „hurráh” és „hoch” kiáltások kísérték.

A külügyminiszter Berlinben. Bécsből jelentik: Burián István báró külügyminiszter ma este Berlinbe utazott.

Francia nehéz ágyuk döntik el a háborút?

(Egyház és állam kibékülése. — Hatalmas olasz offenzíva készül.)

— Távirati tudósítás. —

Az angol vezérkar jelenti: Az Ancre mindkét oldalán támadtak a németek. Ellentámadással benyomultunk Armentieresztől délkeletre elhúzódó lövészárkba, a támadás körülbelül 5 mértöldnyi fronton áthatolt a német védővonalakon, St.-pierre de Dion megerősített községeket elfoglaltuk. Az ellenség nagy veszteségeket szenvedett. Eddig háromezerháromszáznál több a fogoly. A harc még tart.

Egy francia tiszt, aki Joffre környezetébe tartozik, kijelentette, hogy a nyugati harctéren még tizenöt hónapig kellene az ententenak folytatni az offenzíváját, hogy a német frontot áttörhessék.

A Corriere de la Sera arról értesül, hogy a franciák Vaux ostrománál használták először nagykaliberű új, rendkívül erős hatású agyukat, melyeknek az elkövetkezendő hadműveletekben döntő fontosságuk lesz.

A Newyork Times tudósítójának alkalma volt Bissinggel. Belgium fő-kormányzójával beszélgetést folytatnia, aki többek között elmondotta, hogy Angliának köszönhető, hogy Belgiumban félmillió nő és gyermek a közjótékonyagra szorult. A munkanélküli belgáknak Németországban adnak munkát. A belga ipart a nyersanyag behozatalának lehetetlensége megbénította, mégis lehetővé tették számos gyárnak, hogy újra felvegye üzemét. A munkanélküliség most már szűnőben van és a nép nyomora sem olyan rettenetes, mint az eleinte volt.

Franciaországban mozgalom indult meg, hogy állítsák helyre a vatikánal a diplomáciai viszonyt, és helyezték hatályon kívül az elválasztási törvényt. Több megyében és városban népgyűléseket tartottak, melyeken az ügy érdekében agitáltak. A mozgalomban a radikálisok, a klerikálisok és a tábornoki kar több tagja is részt vesznek. A legutóbb Rennesben Castelnau tábornok beszédet tartott, melyben rámutatott a közeledő egyházi békére. Azt hangoztatta, hogy a vallásos katonák többet használnak a hazának, mint a tatalisták.

Luzatti volt miniszterelnök azon fáradozik, hogy az entente-hatalmak képviselőit december 10-ére Rómába nagy tanácskozásra gyűjtse össze. A tárgyalások folyamatban vannak és sikerrel kecsegtetnek.

A milánói lapok arról értesülnek, hogy a fiatalabb évjáratok frontra való küldésével az olasz hadsereget rendkívül megerősítették. Ugy gondolják, hogy Bissolatinak a francia frontra történt utazása összefüggésben van egy megindítandó hatalmas olasz offenzívával.

A Corriere de la Sera szerint az olasz kamarát különböző természetű okokból csak december 15-én nyitják meg.

got, csak egy napig tarthatja itt, amit maga a színház direkcioja sajnál a legjobban, mert a két kiváló dráma bizonyára napokon keresztül telt házakat vonzana.

* **Renáta.** (Erna Morena filmsorozat II.) Ma újra látni fogjuk a mozi dusejét, Erna Morenát. Ez a tüneményes tudású művész nő idegérzékenyen örökké vibráló temperamentumával, mint fogalom költözött be a mozikközönség lelkébe. Alig van színésznő, a kinek tulajdonságai így kifejtett mértékben meg volnának, de a ki a mellett önmaga saját egyéni felfogása szerint játsza meg. A mai szerepben Renáta, a kiért két férfi verseng. Renátának egyik tetszik is közülük, a miől azonban ismét dulakodás támad a versenytársak között. E dulakodás közben a festőt halálos dőfés éri, mire Renáta szerelmes börtönbe kerül. Hosszu idők telnek el, Renáta férjhez megy egy harmadik férfihez, kivel legteljesebb boldogságban él. Jegyese nemsokára kikerül a börtönből, felfedezi Renátát és most már neki választania kell gyermeke apja és férje között. Ebben a jelenetben olyan tehetséget csillogtat Erna Morena, a mihez hasonlót vásznon nem látnunk. A két érzés között vergődő nő lelkivilága mintegy kiömlik a vászonra és ott előttünk halmozódik addig, míg tette meg érik. — **Karthausi báró** Eötvös József remeke filmen legközelebb az Urániában kerül színre.

* **A fekete huszár** a jelenkor legesodásabb háborus slágere, Harry Piel viel világhírű műve legközelebb az Erzsébet-mozgósínházban kerül bemutatásra.

* **Kölcsönkönyvtár.** Ujdonságok *Kerpelnél.*

Az utolsó kávéházi uzsonna. (Bucusu a kávének nevezett italtól.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aki reggelihez ülve kezdedbe veszed a lapot, emeld fel szemeidet és ne olvasd tovább a sorokat, legalább addig, míg el nem fogyaszthatad földszintű kenyereddel a eikoria lé, viz és egy csekélyke tejjel készült keveréket, amit még a régi divat szerint úgy hívtak, hogy: kávé. És ha józúen elköltötted fent nevezetteket, úgy olvasd tovább erős szíved, lérfias elszántsággal mindazt, ami alant következik:

Valamikor jobb időkben, mikor az első kávéház kitarra kapuit, bizonyára az volt a célja, hogy kávéval szolgáljon vendégeinek. Akkoriban a kávé az volt, aminek hívták, nevet megérdemelte becsülettel. Illatos kávé gyöngyemekből készült, nem kevertek hozzá homokot, festéket és más „pótszereket“, a tejet nem hígították eső és egyéb fajta vízzel és ha nagyon híg volt már, nem adtak hozzá keményítőt. De régen volt ez, nagyon-nagyon régen, talán nem akad ember, aki emlékeznék rá. S azóta megsaporodtak a kávéházak, egyik fényesebb kontosú lett, mint a másik s megsaporodtak az igények is, de nem a vendégekéi, hanem a kávéesoké. Az illatos ital egyre kevesebb kávéval tartalmazott, de több lett benne a „pótkávé“. A tej — arról meg nem is lehet szólni. Nem is illeti meg ez a név, mely felidézi emlékeztünkbe a multat. Igaz, nem ók az okai mindnek. Az ujaradi vagy mikelakai sváb asszonyok is megtanulták, hogy kell megerezteni a csapot.

És mégis, menyien sóhajtottak ma nehez és nagyot, amikor bucsuztak a kékes tehér uzsonna kávéjától. Miért-e sirás?

Mert hogy is mondja a szövetséges német?

— *Selten kommt was Besseres nach!*

Gondoskodtak az aradi kávéházak tulajdonosai, hogy szívesen fogadott vendégeik ne maradjanak uzsonna nélkül. Lesz majd tea, gyümölcs, sütemény, vajaskenyér s ha úgy tetszik, csokoládé — vízzel. A Központi kávéház ablaktábláin egy pár nap óta megjelent az előfutárja az uzsonna kávéval napnak, véres napokhoz méltó vörös betűkkel hirdette: „Uzsonna tea sütőmmel vagy rummal 50 fillér.“

Hogy mikor látjuk viszont a tejes kávéval tartalmazó csészéket a kávéházak márványasztalán? Ha majd ismét 12 fillér lesz a tej literje — mondta egy kávé. Addig nem.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szerdán: *Kis király*, operett B. bérlet.

Csütörtökön: *Névtelen asszony*, színmű C. bérlet.

Pénteken: *Bernát bácsi*, családi kép, bemutató előadás A. bérlet.

Szombaton délután fél négy órakor, fél helyarárral ifjúsági előadás: *Náni*, énekes játék.

Este nyolc órakor rendes helyarárral: *Bernát bácsi*, másodszor B. bérlet.

* **A színház hírel.** *Kis király* kitűnő operett kerül szerdán színre Z. Váradi Margit, Horváth Mici, Járai S., Győző, Várnai játszó a főszerepeket. — *A névtelen asszony* szenzációs színmű, melynek eddigi összes előadásait zsufolt ház nézte végig, holnap ismét műsoron van. A darab középpontjában Harsányi Margit, Szendrey, Delli, Kiss Miklós stb. — *Ifjúsági és népies előadás.* Legközelebb szombaton, november 18-án, délután lesz a legközelebbi ifjúsági előadás. Ez alkalommal *Náni énekes játék* kerül színre. A főszerepekben Sz. Rontai Boriska, Bánházi Teréz, Dori Tusi, Kiss Miklós, Győző, Polgár S., Várnai, Delli stb. — *Bernát bácsi*, családi kép három felvonásban. Nincs kellemesebb dolog, mint kellemes családi körben tölteni néhány órát és ha elme gyünk a színházba Bernát bácsihoz, akkor csupa derűs és kedves embert fogunk találni. A milliomas Würzburgi és a szegény, szerény alkalmazott családja. Ismerős mind a kettő. A mint nézzük, figyeljük a színpadon előre sikló vidám játékot, mintha egy nyitott ablakon keresztül benéznenk a szomszédaink lakásába. Csupa ismerős alak és arc. A szavukat is ismerjük, a járásuk, a beszédük, minden régi ismerős és drága emlék. Csupa ragyogóan megrajzolt, tökéletesen beállított alak mozog a színpadon. A cselekmény középpontján Bernát bácsi áll, egy

53 éves dús gazdag kereskedő, ki kora reggeltől késő estig még mindig dolgozik. Eszközei mindig ragyogóan tiszták voltak, a kétes üzleteket mindig elkerülte. A Rosenberges család képviseli a szerény kis zsidókat Rosenberg a Würzburgi cég üzletvezetője, alkalmazott. Az ismert típus, 30 év óta mindennap felmond és minden perében ismétli: „En agyon vagyok strapálva!“ A család legöregebb tagja a Tokai nagypapa. Ellinger Sámson kilencvenen túl, közel a 100 esztendőhöz. Tokajról került föl valamikor Pestre és még mindig Tokajt látja a városok városának. Egész nap a sakkasztal mellett ül, alig lát, rosszul hall, de mindenbe beleszól. Ezt a három alakot Várnai, Polgár és Győző játsszák, a többi férfiszereplők Delli, Kertész, Kiss Miklós. A nők közül Heppesné, Kiffer, Blidar, Benkőné játsszák a vezető szerepeket. A Bernát bácsi-ban a vidám, kacagtató jelenetek egész serege sorakozik egymás mellé. A közönség pillanatig sem hagyhatja abba a nevetést. A Bernát bácsi bemutatója pénteken lesz és egymás után három estén van műsorra tűzve.

* **Molnár Ferenc vigjátéka az Apollóban.** (A Doktor ur.) Régen volt olyan derűs az Apolló-színház nézőtere, mint tegnap és ma. Molnár Ferenc színporkázó szellemességgel megírt vigjátéka, a Doktor ur váltja ki e kellemes hangulatot. Rátkai, Gyárfás, Lábass Juci, Fényes Annuska és a többi szereplők, kitűnően sikerült alakításokkal, páratlan sikert biztosítanak Molnár Ferenc filmre alkalmazott világhírű vigjátékának, amelyet ma is zsufolt ház nézett végig. A kiváló magyar film még szerdán megy az Apollóban.

* **Haldokló vágyak.** (Nagy Nordisk-műsor az Apollóban.) A Nordisk-filmgár az elmúlt hetekben két nagystílusú drámával lépett a film-piacra. „A haldokló vágyak“ és a „Könnyelmű tiu“ a címe a Nordisk-ujdonságoknak, amelyeket az aradi Apolló-színház csütörtökön mutat be. Tekintettel arra, hogy az Apolló-színház soronkívül kapta meg a két Nordisk-ujdonsá-

Sorozás a német polgári fronton.

(Az intelligencia behívása hadi munkára.)

— Távirati tudósítás. —

Az Aradi Közlöny ma reggel érkezett távirata alapján jelentette, hogy két héten belül összehívják a német birodalmi ülést, amely elé a német kormány törvényjavaslatot terjeszt azzal a céllal, hogy mindazok az erők, amelyek tisztán katonai szempontokból jöhetnek számításba, teljesen ennek a feladatnak szolgálhassanak és az így megürült helyekre a polgári szolgálati kötelezettség alapján állítsák oda azokat, akik az ország belsejében az ugynevezett „polgári fronton éltek”. Ennek a rendkívül nagy horderejű törvények megindokolása a következő.

— Ellenségeink nem tagadhatják, hogy az őszi kampanjuk kudarcra végződött, de mégsem tértek észhez és ezért számolnunk kell azzal, hogy 1917-ben is folytatni kell a háborút. Ennek a ténynek az a következménye, hogy a küszöbön álló telet, mindenütt arra használják fel, hogy a katonai frontot erősítsék, a hiányokat kitöltsék és új hadseregeket alkossanak. A katonai front erősítése azonban nem történhet meg a gazdasági front gyöngítésének, vagy veszélyeztetésének rovására. A gazdasági front a folytatása a katonai frontnak és ha a gazdasági frontot benyomják, vagy pláne áttörnek, akkor a háború ép olyan szomorú eredménnyel végződhetik, mintha a katonai fronton történnének az említett katasztrófák.

— Eddig sikerült megtartanunk gazdasági frontunkat, nem tudták megingatni és ma is fényesen és szilárdan áll. Azonban idejekorán kell gondoskodnunk, hogy ez továbbra is így legyen. Mind nagyobb mértékben kell zászlóink alá vonulni. Ambár csapatainkat a korhatár felemelése által jobban tudnók megerősíteni, de a bevonulók pótlásáról itthon gondoskodnunk kell. Arról van szó, hogy a meglévő munkástartalékokat kimerítsük és a parlagon heverő munkaerőket felhasználjuk. A rendelkezésre álló rendes munkapiac leginkább kevésbé alkalmas munkaerőkből áll, akik még abban a bajban is szenvednek, hogy a saját szolgálati képességüket talbecsülik. Mindenfelől azt a panaszt lehet hallani, hogy megfelelő pótlásról alig lehet gondoskodni. Különösen szenved a sűrűbbé váló katonai bevonulás által a hatósági és a magánirodai üzem. Az ipar, de különösen a hadiipar azt követeli meg, hogy annak munkásállományát a lehetőségig kimerítsük és ezért innen pótlást aligha vehetünk el.

— A férfimunkások helyett bőségesen alkalmaztunk női munkásokat és a jövőben is nagy szerepet játszik ez a női munkás tartalék, a pótlások szempontjából.

— Azonban a szellemi munkás pótlására más eszközökhöz kell folyamodni. Igénybe kell venni nemre való különbség nélkül minden foglalkozás nélküli, de még munkaképes személy. Itt van a nyugdíjasok egész hadserege, nyugdíjas tisztok óriási tömege, továbbá a kamataikból élők, valamint a foglalkozás nélküliek, vagy a háború következtében foglalkozásukat veszített minden rangú embereknek a tömege. Ha katonáink nélkülözések és szenvedések közepette az életüket teszik állandó kockára és testükkel fedezik a gazdasági frontot, akkor a front mögött élő minden német embertől elvárható, hogy ideadja a gazdasági front erősítésére egész munkaerejét. A katonai szolgálati kötelezettséggel szembe kell helyezni a polgári szolgálat kötelezettségét és az hiheő, hogy ez

utóbbi elrendelésével kiegyenlítő igazságosságnak teszünk eleget.

— A polgári szolgálati kötelezettségnek legalsó korhatára legyen a 16-ik, a legfelső korhatára legyen a 65-ik esztendő. Azok a személyek, akiknek rendes foglalkozásuk van, ezek természetesen megmaradnak ebben a foglalkozásban és a foglalkozásra vonatkozó különös kívánások is lehetőleg tekintetbe veendők, de ha nem megy másképp, akkor kényszeríteni kell, hogy mindenki egy bizonyos állást foglaljon el és dolgozzék benne.

— Tudjuk, hogy vannak már idáig is egyetemi magántanárok, akik a tengerészetenél alantas foglalkozást üznek és vannak főgimnáziumi professzorok, akik egészségügyi kutyákat vezetnek. Ez nem a fantázia szüleménye, hanem pusztán tény. Ugyanígy kell lennie a polgári szolgálatban is. Senki sem mondhatja, hogy neki ez, vagy az a munka derogál. A nyugalmazott bíró igen jó munkát végezhet a hadbavonult ügyvéd, vagy a hadbavonult városi tisztviselő irodájában és a titkos tanácsos jól el tudja majd látni valamely bankban azt az állást, amely körültekintést és különös bizalmat követel meg és lesznek olyan művészek, akik ipari telepekre beosztva, nagyon jól meg fogják állni a helyüket. Természetes, hogy mindezek a munkások a szokásos fizetés, munkabér mellett követelhetők meg.

— Elsősorban azonban a hadiipar és a hadiintézmények irodáinak kell megfelelő és elégséges munkaerőt kapniok. A munkaerő elosztásnál jó szolgálatot tesznek majd a nyilvános és közhasznú munkaközvetítő intézmények. Ha pedig ez nem lesz megfelelő, akkor katonai mintára orvosok segítségével sorozni fognak.

A törvény szövege igen rövid lesz. Tartalmazni fogja néhány mondatban az elvet, a részletek kidolgozását és a végrehajtást rábízva a szövetségtanácsra, amely egy parlamenti tagokból álló bizottsággal együtt fogja fel dolgozni.

Remélhető, hogy már csak a meghozatala is egy ilyen törvénynek eléri a célt és csak igen ritka esetben lesz szükség arra, hogy kényszerrel kelljen alkalmazni.

Németország egy nagy üzlet.

A német lapok egyértelműen üdvözlik a tervbe vett polgári szolgálati kötelezettség alapeszméjét és hangsúlyozzák minden egyes ember ama kötelességét, hogy e nehéz időkben a hazáért dolgozzék. A lapok szerint a polgári szolgálati kötelezettség keresztülvitele a legfontosabb feladata a nemrég létesített hadihivatálnak, amely ezentúl az egész hadigazdálkodást és a hadi ipart tevékenysége körébe fogja bevonni.

A hadihivatal főnökének alá van rendelve a törzskar katonai főnökén kívül egy technikai főnök is, amely állásra Kurt Sorget, a magdeburgi Gruson-művek igazgatóját szemelték ki. E két vezérkari főnök alá helyezték a különböző szakosztályokat oly módon, hogy a különböző iparágak mindegyike számára külön csoportokat alkotnak. Lefelé tagozódnak azután az eddigi fegyver- és municióbeszerző-hivatal, a hadiszervezet, az eddigi gyári osztály, melyet az új hivatalba kebeleztek be, mindenekelőtt pedig a hadimunka és hadipótló hivatal, a hadi nyersanyagosztály, a behozatali és kiviteli osztály és végül a közgazdasági és népelemezési osz-

tály. A tulajdonképeni való hadimunka hivatalnak lesz hivatása technikai kérdéseket megoldani, az összes technikai dolgokat oly technikusok kezébe teszik, akik az ipar terén teljesítettek szolgálatot. E csoport alá tartozik a munkások megszerzésének kérdése is. A munkások megszerzésénél a munkát vállalók érdekét különösen azáltal oldják meg, hogy a munkásság egy képviselőjét is meghívják a hivatalba. A hadihivatal főnöke, Gröner altábornagy a napokban, amikor vázolta e rengeteg feladat megoldásának általa elgondolt módját, Németországot egy nagy kereskedő céggel hasonlította össze, amely a létért való küzdelemben összeszedi utolsó erejét és amelynek munkába kell szólítani az utolsó embert is. Mint a kereskedelmi és ipari életben, a főterekvés egy nagy, szilárdan összekovacsolt szervezet lesz. Az új organizáció számai a kereseti tevékenység minden ágában a birodalom legszélsőbb részéig el fognak nyulni. Mindenütt külön képviselőket rendezik majd be az új hadihivatalnak. Az egyik ily képviselő székelye a tulajdonképeni ipari terület számára Düsseldorfban, a másik a Luxemburg-lotharingiai terület számára Metzben. Egyébként a képviselők a helyettes főparancsnokságok székhelyén lesznek. Alkalmas személyiségeket külön utazási megbízásokkal helyről-helyre fognak küldeni, hogy az ipari munkaviszonyokat tanulmányozzák és kiegyenlítsék. A munkamódszerek összehasonlítása végett a műszaki főiskolák docenseit különböző iparágakban a felügyeletet és irodai szolgálatot a főiskolák növendékei fogják végezni, akiknek a szolgálatot beleszámítják tanulási idejükbe. Ily módon és az összes kereseti ágak munkásainak bevonásával kívánják elérni a nép összes munkaerejének mozgósítását.

Elsülyedt orosz cirkáló.

(Stürmer miniszterelnök Madridba utazik.)

— Távirati tudósítás. —

A Pétervárra összehívott nagy minisztertanácsot nem tartották meg, mert Stürmer miniszterelnök és Protopopov belügyminiszter nem jelentek meg. A minisztertanács elmaradásával egyidejűleg Protopopov lapja, az Utro Rossy a következőket írta: Az újabb tervek szerint a miniszterelnök mégis elutazik Madridba és Protopopov belügyminiszter pedig még nagyobb méltóságra van kiszemelve.

Tényleg igaz, hogy a minisztertanács elhalasztása után kevésbé a Carskojeszelóban ünnepélyes minisztertanács volt, amelyen az élelmezési és a mezőgazdasági ügyek vezetésével a belügyminisztert bízták meg. Előzőleg azonban kínos jelenetek játszódtak le a minisztertanácson, melyekből azonban a cenzura mit sem engedett közölni.

A Nowoja Wremja az Ewert hadsereg főhadiszállásáról arról értesül, hogy a németek napok óta nehéz mozsarakkal lövik Sztaniszlaut.

Oroszországban megkezdtek a tízenyolc éves népfelkelők behívását.

A Rurik, vagy a Gromoboj nevű orosz páncélos cirkáló a Finn-öbölben elsülyedt. A cirkáló kiemelését már megkísérelték, de hasztalanul, így a cirkálót végleg elveszítettnek tekintik.

Falkenhayn megtörte az oláhok ellenállását.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Moráht őrnagy a következőket írja romániai offenzíváinkról:

— Oroszok zúgnak az a zavara, amelybe jutott, mert nem tudja megmenteni a fenyegetett helyzetben lévő Romániát, abból a hamis számításból keletkezett, amelyet mindkét állam a hadüzenet előtt állított föl haderejéről és harci eszközeiről. Sokat hallottunk arról, hogy Besszarábia déli részén nagy orosz hadsereget szerveznek, amely Odessza és Réni körül gyülekezett. Egyszer háromszázezer emberről, más-kor egy negyedmillióról hallottunk, de az orosz források nem árulták el, hogy milyen célra akarják felhasználni. Legtöbbet az angol haditudósítók írtak erről a hadseregről. Amíg Oroszország tárgyalt Romániával, addig elzárta minden forgalom elől a határait és így az oláhok maguk sem tudtak eligazodni. Most az a gyanu keletkezik, hogy vajjon ez az orosz tartalék egyáltalán olyan erős volt-e, amint azt az angol hírek mondták. A nyári offenzíva alkalmával, amikor Kowel, Lemberg és északkeleti Magyarország ellen akartak áttörni, idevonták a besszarábiai orosz csapatokat és Lesitzki tábornok offenzívája is nagy tömegeket emésztett föl és valószínű, hogy itt is elhasználták a besszarábiai tartalékból. Mikor végre bekövetkezett az oláh hadüzenet, ugyilátszik Oroszország már nem rendelkezett fölösleges tömegekkel és így érthetők azok a hírek, amelyek azt mondják, hogy csak aránylag gyenge erővel vonult Dobrudzsába. Nem is várhatta Oroszország, hogy Románia seregeivel egyesülve Bulgárián át Konstantinápolyba jusson. Ehhez járult ellenségeinknek még az a tévedése is, hogy megint lebecsültek bennünket és azt hitték, hogy nekünk nincs elég erő a Balkánon, mert a keleti nyári offenzíva és a Somme melletti támadások lekötötték bennünket. A kezdett hibáit, amelyek már a felvonulási tervek kidolgozásába is becsúsztak, nehezen lehet kijavítani és minthogy mi az oláh hadjáratot energiával visszük, nem is lesz reá mód, hogy azt jóvá tehessek. Oroszország ma azelőtt a kérdés előtt áll, hogy hova küldje hadserege tartalékait és hogy segítsen magán, ereje állandó fogyása miatt? Mi azzal könnyítettük meg Romániában küzdő hadseregeink helyzetét, hogy az orosz frontot több fontos pontján súlyosan fenyegettük, Szikrobovánál, a Narajowkánál, a Stochodnál és a Styrnél. Az orosz csapatokat ide-oda dobálták, de a vasuti hálózat elégtelensége miatt igen nagy nehézségek keletkeztek és sohasem érték idejünkben a célhoz.

Ezek a körülmények okozták, hogy ellenségeink egész őszintén bevallják, hogy Románia igen nagy veszedelemben van. Szívósan ellenáll, de Oroszország nem tudja őt erővel segíteni és ezért is halad előre Falkenhayn és Arz seregeinek offenzívája. A hegyi háború, amely kétezer méter magas hegységekben folyik, igen nagy nehézségeket támaszt, de lassankint ezeket is leküzdjük. A hivatalos jelentések beszámoltak a részletekről és lassankint el fogjuk érni célunkat. A tény az, hogy az egész oláh védelmi frontot súlyosan fenyegetjük és egyes helyeken már visszavonulásra kényszerítettük. Milliós hadseregre lenne az oláhoknak szükségük, hogy ezt a helyzetet megint úgy állítsák helyre, hogy az hosszantartó védekezésre legyen alkalmas.

A Wolff-ügynökség jelenti: Az 5. számú oláh gyalogezred törzskarának megtalált irományai között van a következő rendelet, amelyet 772. szám alatt bocsátott ki Lambriu tábornok, a 21. oláh hadosztály parancsnoka október 22-én:

— „Megkivánom a 21. hadosztály tisztjeitől, hogy magyarázzák meg a legénységnek, hogy olyan ellenséggel állunk szemben, amely két év és három hónap óta küzd anélkül, hogy bármily keveset is veszett volna abból a katonai erejéből, amellyel a küzdelembe indult és akinek alkalma volt a mi hegyeinknél sokkal magasabb hegységekben és más országok mocsaras vidékein harcolni. Ilyen ellenséggel szemben csapatainknak, amelyek csak két hónap óta állanak harcban, egész fizikai és erkölcsi erejükre és minden önfeláldozására szükség van. Az ilyen félelmet nem ismerő és vállalkozó kedvű, elszánt ellenséggel szemben, a közembertől a tábornokig mindenkinek ugyanazt a vállalkozási kedvet és ugyanazt a törhetetlen akaratot kell szembeállítania.“

A sajtóhadiszállásról jelentik: Az oláhok a Törcs-vári szorosostól délre és délkeletre a legszívósabb ellenállást tanusították és hegyi állásaikat rendkívül erősen kiépítették. Makacs ellenállásukat tegnap Falkenhayn csapatainak szívós és lépésről-lépésre előnyomuló offenzívája megtörte. És elfoglalta Candestit. Kampolungtól alig 8 kilométerre folynak a harcok. Az elkeseredett küzdelmek 30 kilométer mélyen román területen dülnek.

A párisi Figarónak jelentik Pétervárról, hogy az oláh frontra, különösen Predeal környékére a legutóbbi napokban jelentékeny csapaterősítéseket küldtek s ezek a csapatok már meg is érkeztek rendeltetési helyükre.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Román jelentés november tizenharmadikáról: A Moldva nyugati határán Predelusig semmi ujság. Praha völgyében tüzéségi tüzelés. Az ellenségnek a Gerbolui völgyébe, Bustenitől északnyugatra indított két támadását elutasítottuk. Dragoszlavele vidékén egész napon át tartott a harc. Az Olt völgyében megtartottuk állásainkat. A folyó balpartján az ellenségnek minden támadását visszavertük. Az Olt jobbpartján a Rigloul—Szaracinesti szakaszon az ellenség nyomása miatt kis területet feladtunk. A Zsil-völgyében az ellenség nyomása nagy erővel folytatódik. Primbusti vidékén heves harcok voltak. Orsovánál, a Cserna déli partján élénk harcok.

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábori előfizetőinket, akiknek a tábori postaszámuk megváltozik, hogy egyidejűleg a régi tábori postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap pontos küldésében fennakadás állhat be.

Kevesebb lesz a liszt.

(Liszt hivatal felállításása. — Az ellátás szigorú ellenőrzése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny a múlt héten egy cikksorozatban kimutatta, hogy az a 45 waggon liszt, amely a város egész közönségének szükségletét lenne hivatva fedezni, a mai viszonyok s a mai elosztási rendszer mellett nem elegendő és ezért van az, hogy sokan lisztjegyek ellenében sem kapnak lisztet. Lőcs Rezső polgármester helyettes már akkor rámutatott, hogy a mai helyzet szánálása csakis úgy válhat lehetővé, ha a lisztadagokat redukálják. A város vezetősége hónapokkal ezelőtt összeírta azoknak a névsorát, akiknek sem gabonájuk, sem lisztjük nincs s akik rá vannak szorulva arra, hogy a város részére utalványozott kontingensből láthassák el magukat. A lajstrom alapján megállapítást nyert, hogy az ilyen lisztellátatlanok részére a városnak pontosan 45 waggon lisztre van szüksége. Ezt a kontingens sok utánjárással, huzavona után sikerült egyidőre biztosítani. Mikor azonban a 45 waggon liszt kiosztásra került, sajnálattal állapíthattuk meg, hogy ez a kompetencia is kevés. A közéleti vezetésnek a haj okát ekkor abban látták, hogy az ellátatlanok közül sokan több lisztet vonnak magukhoz, mint amennyire tényleg szükségük van. Elhatározták ekkor az ellátatlanok lajstromának revidálását. A lajstrom szigorú és pontos átvizsgálásának munkáját a napokban kellett volna megkezdeni, de tegnap az Országos Közéleti Hivatal táviratot küldött a városnak, mely a liszt kiosztás mai rendszerének alapját teljesen felborította és amely egész új rendszer bevezetését követeli.

A Közéleti Hivatal távirata arról értesíti a várost, hogy a részére utalványozott havi lisztkontingensének megszorítása elkerülhetetlen. És felszólítja, hogy már most tegye meg a szükséges intézkedéseket, hogy arra a közönség elkészüljön. Lőcs Rezső polgármester helyettes a sürgöny vétele után, ma délelőtt 10 órára összehívatta a közéleti bizottság tagjait, hogy ezt a súlyos nagy problémát a bizottság elé vigye. A bizottság tagjai ugyszólván teljes számmal megjelentek az ülésen, melyen a polgármester helyettes ismertette először a Közéleti Hivatal táviratát, mely szószerint a következő:

„A polgári lakosság lisztszükségletének zavartalan ellátása csak úgy lehetséges, ha a hatóságok a rekvirálás alkalmával minden fölösleget feltárnak és a tárlatok által őrlt gabona vármjának a Haditermény rendelkezésére való bocsátását szigorúan ellenőrzik. Szemben a rekvirálások és a vámmalmok bejelentéseinek ezidő szerinti csekély eredményével, a fogyasztásnak az átmeneti időben való fennakadását csakis rendkívüli megszorításokkal s a legnagyobb takarékoság keresztülvitele mellett lehet elkerülni. Minthogy a törvényhatóság havi lisztkontingensének megszorítása elkerülhetetlen, felhívom, hogy a törvényhatóság fogyasztásának ilyen értelemben való szabályozását már most kezdje meg s a megszorítást már a jelenlegi készletek kiszolgáltatásánál is érvényesítse s a fogyasztásnak a lehetőség határain belül való biztosítása érdekében így mindent elkövetni, a fennakadást megakadályozni hazai kötelességének ismerje. Tett intézkedéseiről jelentést várok. Kürthy.“

A távirat ismertetése után a polgármester helyettes közölte a bizottsággal, hogy a 15-ére holnapra, esedékessé váló lisztkontingens még

„HER HAKMAN MAJZLI.“

(A magyar legény háborus ajándéka. — Az öreg ezredes cigarettái.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Északkeleti Kárpátok, november hó.

Apró kis esetek ezek, rövid lélekzetű históriák, amelyek a szürke, robotos élet nagy útján talán észre sem véve, fel sem tűnnek, de itt fenn, ahol az élet az idegeknek szakadatlan, szünet nélkül való megfeszítését, az akarásnak a szokványos mértéket jóval felülmúló mennyiségét kívánja, ahol az ember élete a véletlennek pusztá, szeszélyes játéka csupán, ott ezek a kis esetek a maguk egyszerűségével megfogják az emberek lelkét, ami amugy is érzékenyebb itt, s sokkal inkább fogékonyabb.

Két kicsike históriát mondok el, apró, rövid lélekzetű történetkéket, amelyek szinte kíváncsoknak az egyformán kemény, szomorkás napok történetéből, amelyek egy kis derűt, melegséget varázsolnak a fáradt, talán kissé fásult lelkekbe. Két kis eset ez, olyan nagyon különbözők és mégis egyek. Két kicsike epizód: az egyik történésnek a cselekvője, hőse egy ezredes, egyik volt parancsnoka a mi ezredünknek, a másiké egy egyszerű legény, közkatona; de motivuma egy mindakettőnek: szerető emlékezés, ragaszkodás azokhoz, akiket a háboru forgataga együvé sodrott, akik együtt élnek, küszködnek, szenvednek, harcolnak...

Most történt a napokban, amikor a csomagposta-forgalom hosszú szünet után újból megindult. A posta egy csomagot hozott Gursch Albert kapitány, gazdasági tiszt címén az ezrednek. A csomagban drága kincs, értékes jószág, főleg az otthonvalók szemében az volt: cigaretta, vagy ezer. S a küldője: Wallner Ferenc ezredes, a harminchármasok volt parancsnoka. A jóságos öreg ezredes, a legborzasztóbb időkben, az 1914-iki ut örökké emlékezetes, rémes napjaiban volt vezérlő vezére a kezementeknek. Az ajándékhoz egy levél volt mellékelve, néhány sor csupán:

„A régi, soha el nem muló barátsággal, igaz ragaszkodással küldöm nektek ezt a kis füstölmi valót, szíves emlékezéssel azokra a napokra, amiket a nagy idők viharában veletek együtt töltöttem. A diadalmas végső győzelemben vetett erős hittől küldi szerető üdvözlését
Wallner ezredes.

Az öreg óbester... Wallner ezredes... S e levélke nyomán az emlékezés felidéri az első tél borzongató napjait, véres, emberfeletti küzdelmeit, csatáit... Azokat a napokat, amelyeket Wallner ezredes élt végig a harminchármas fiukkal. Az öreg ezredes, aki idegenként jött közenk, aki nem tudta nyelvünket, de aki nek szíve, szeretete befogadta mindannyiát azoknak a lelkes, jó fiuknak, akik ott a kárpáti bérceken küzdöttek, vérezték. A jóságos öreg Wallner ezredes, aki ott élt a fiai között, ott az első sorban, akinek a lelke szeretetet, melegséget sugárzott szerteszét, aki szemében könnyel küldte a legényeket a véresen kemény csatákba, aki a szó nemes, kristályos értelmében atyja volt a mi legényeinknek, az aradi fiuknak. S azok a küzdelmes napok egyégy forrasztották a harminchármasokat, meg öreg ezredesüket. S amikor Wallner ezredes távozott, az elváláskor magával vitte ezt a ragaszkodást, áldásos szeretetet, magával vitte a harminchármas bakák rajongását, eltávozott, de a lelkével itt volt mindig közöttünk, az ő dédelgetett fiai között... Az emlékezés elszakíthatatlan szálai örökre hozzátűzték Wallner ezredes a harminchármasokhoz, s valami csudálatosan szép, lelkes, megható melegség árad ki ebből a pár soros levélkéből, bizonyosságul annak, hogy a jóságos öreg ezredesnek kitörölhetetlen nyomokkal vésődtek bele azok a napok, amelyeket a harcok vértengerében együtt élt, szenvedett át a harminchármas tiukkal...

22 és fél vagon lesz, melyből félhónapra kell ellátnia a közönséget, de hogy a következő félhónapra mennyit fog kapni a város, arról a Közélelmezési Hivatal eddig nem küldött értesítést. Szükségessé vált tehát a bizottság előtt, hogy már a következő hétre, most tegye meg a lépéseket a lisztadagok redukálására. Mikor a bizottság a redukálás kérdését tette megbeszélés tárgyává, szemelött tartotta azt is, hogy olyan határozatot hozzon, amely elejét fogja venni annak, hogy ismételten megtörténhessenek azok a mizériák, melyeknek orvoslásán hetek óta dolgozott a közlelmezési bizottság. Mindenekelőtt az a kérdés merült fel, hogyan kellene a lisztadagokat redukálni, úgy, hogy a város lisztjéből minden ellátatlan pontosan kikapja az előírt adagját. A bizottság tagjainak az volt a véleménye, hogy az eddig kapott adagokat 25 százalékkal redukálja a város. Így tehát egy jegy, amely egy hétre egy személy részére szól, s amely eddig 1680 gramm lisztre, vagy kenyérré jogosította a jegy tulajdonosát, ezután csak 1250 gramm lisztre, vagy 1800 gramm kenyér vásárlására jogosítja. Kimondotta a bizottság azt is, hogy a legközelebb kiadandó liszt- és kenyérgyökeket már csak a redukált számarányban fogják beváltani. A redukált adagok felvételére jogosító kenyérgyökek természetesen még nem állnak rendelkezésére a városnak s ezért a közönség a régi jegyeket fogja kapni, de ezekkel a jegyekkel már csak a redukált adagokat vásárolhatja.

A liszt elosztásra vonatkozólag pedig úgy határozott a bizottság, hogy a mai zöldjegyeket bevonja és újakat fog kibocsájtani. Minden egyes családot, mely a város lisztkontingenséből kénytelen a maga szükségletét fedezni, újból be kell jelenteni. Az előbbi bejelentésnél történt visszaéléseket nem fogják kutatni, de kétszeres szigorral fog eljárni a hatóság azok ellen, akik most is meg fogják kísérelni a hamis adatok bemondását.

A város egy lisztirodát fog sürgősen felállítani s az új bejelentéseket ez az iroda fogja felvenni. A legnagyobb szigorúsággal és pontossággal fog történni az új bejelentések ellenőrzése. A bejelentéskor mindenki két jegyet kap, melyen pontosan fel kell tüntetni, névszerint családtagjának tagjait és azok foglalkozását. Az új bejelentés részleteiről különben polgármesteri hirdetés fogja tájékoztatni a közönséget. A bejelentő lapok adatait a háztulajdonosoknak kell igazolniok s azok közül az egyik lap a közlelmezési hivatalnál marad. A gyárak és különböző intézmények is kötelesek lesznek, nem mint eddig számszerint, hanem névszerint bejelenteni alkalmazottaikat, illetve ellátandóikat. Csakis a kórházakat veszik ki eme kötelezettség alól, de azok is csak betegeiket jelenthetik be számszerint, míg a személyzetre kötelező az általános eljárás. A vendéglők és kifőzők sem jelenthetik be vendégeiket. Azoknak szintén be kell jelenteni magukat s lisztjegyeiket adhatják át majd a vendéglő tulajdonosának. A bizottság a lisztelosztás szigorú ellenőrzésére Zubor Andor t. b. főjegyzőt és Joó Béla árvaszéki ülnököt kérte fel.

A közlelmezési bizottság kiküldött albizottsága holnapután, csütörtökön ülést tart, melyen a lisztelosztás új rendszerének részleteit a legaprólékosabban meg fogja beszélni s a pénzügyi bizottsági ülés az új rendszernek már részletei fölött is dönteni fog.

A kilenc negyed év óta dúló háboru ezer tanubizonyosságot szolgáltatott a magyar katona ragyogó lelkéről, rajongó szeretetéről. Ha valakit szívébe fogad, azért aztán nemcsak, hogy tűzbe-vizbe megy, szembe száll érette minden veszedelemmel, hanem azon igyekszik, meszteskedik, hogy valamilyen módon bizonyosságát is adja odaadó szeretetének. Egy ilyen történetke ragyogó szimbólum, a másik kicsike história. Van a regimentben egy legény, kemény koponyájú magyar fiu, valahonnan az alföld pusztájáról. Jó katona, derék, bátor, megbízható fiu, aki sok-sok csatákat verekedett, sok kemény napokat küzdött végig. Ahol baj, veszedelem volt, a mi legényünk ott volt s minden cselekvésén, akarásán kitűrközött, hogy két kemény karjával, testével akarja védeni, óvni a parancsnokát, Meisel kapitányt. S a pihenés csendes óráiban ott a tűz mellett a legény beszélt társainak sokat, szöpet arról, a kit a lelke glóriás szeretettel simit körül, az ő jóságos kapitányáról...

S fordult az idő. Az a becsületes, bátor legény lekerült a parancsnoksághoz. Talán mert ott fenn az első sorban olyan szépen, lelkes, bátor akarással viselkedett; szöpet, most küldönc, vagy loápoló, vagy ilyenféle valami. S odakerült a kommandóhoz Meisel kapitány is, mint taktikai adjutáns. Es a legény, ide új posztjába is magával hozta becsületes, magyar lelkének rajongó szeretetét, ragaszkodását volt parancsnoka iránt.

A fiu azután egy napon, mostanában gondolt egy nagyot s odaült Meisel kapitány elé:

— Kapitány ur, alássan kérem, ha meg nem sértene, adnék én kapitány urnak valamit; magam két kezével fabrikáltam össze.

— No mit, fiam, kérdezte Meisel kapitány, aki előtt nem volt egészen ismeretlen a fiunak ragaszkodó csodálata.

S a legény, aki a nagy nekimerészkedésbe egészen belepirult, elővesz odanyujt egy alumíniumból — srappell gyújtóból — készült gyufatartót. Csinos jószág, amelyet az az egyszerű paraszt magyar katona érdes kezével, ragaszkodó lelkének szerető gondosságával edrázott ki szép cindákkal. S a skatulya két oldalán írást is vésett bele, nehézkes, iromba betűket; s a magyar legény, aki tán aligha hallott német szót, németül írta, véste, ahogy dukál, ahogy magyar szája kimondani tanulta

Her Hakman Majzli.

A skatulya másik oldalára már magyar írás került:

Háborus Emlék
1914-15-16.

Es Meisel kapitány háborus emlékgyűjteményének egyik legszebb, legértékesebb darabja ez az egyszerű, csillogó gyutasskatulya...

Pont. Ennyi az egész. Két apró história. De mindakettőből glóriás ragyogással ütözik ki az együvé tartozás, ragaszkodás, szeretet soha el nem muló érzése, amelyet az együvé elszennvedett nehéz napok, a háboru közösen érzett viharzása fakasztott mindannyiuk lelkében, legyen az ezredes, vagy egyszerű, névtelen közkatona s amelyet az emlékezés csillogó aranyfátyollal vonva be, örökéletűvé avat.

(R-y.)

Az „ARADI KOZLONY“

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytözsdeben is: Egyes szám ára 12 fillér

Oláh uralom — plakátokon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Meghatottan kell hozzányulni azokhoz az okmányokhoz, amelyek az oláhok erdélyi uralmáról szólnak. Erdélyi uralmuk már csak ezekben az okmányokban él...

Itt következik a második román hadsereg parancsnokságának tagadhatatlanul emberséges hangú hirdetésménye, amelyet a meghódított erdélyi városokban, falvakban függesztettek ki és amelyben igazán humánus bánásmódot ígérnek nemzeti különbség nélkül mindenkinek — tehát a magyaroknak is — csupán azokat fenyegetik meg szigorú rendszabályokkal, akik támadóan lépnek föl. Ime, az érdekes okmány:

Hirdetmény

a felszabadított vidékek lakosságához:

Az oláh hadsereg, amidőn a szent földre, lépett, amelyen évszázadok óta elnyomott népeink nyelvén zeng, nem jött ellenséges indulattal a lakosság iránt, bármily felekezeti, vagy nemzetiségű legyen is az, ha megmaradt tiizhelyeinél. Sőt ellenkezően, mi a testvériség érzelmétől áthatva jöttünk ide.

Egyes községekben, amelyek hadseregünk arcvonala mögött fekszenek, mégis vannak emberek — szerencsére csak kevesen, — akik jó és barátságos gondolatainkat nem értik meg, nem tudják megbecsülni azokat a gondolatokat, amelyekkel a román hadsereg a felszabadított földet óvja és ellenségeskedésekkel fogadnak bennünket, amennyiben transzportjainkat és egyes katonáinkat, ha kis csoportokban vannak, megtámadják.

A legmélyebb sajnálattal kényszerítve látjuk magunkat mindezeket értesíteni, hogy a legszigorúbb rendszabályokat fogjuk ellenük alkalmazni, hogy soha többé meg ne ismételhessék eselekedeteiket, amelyek szégyenei az emberi eselekvésnek és rendszabályainkat a szomszédos községekben is alkalmazni fogjuk, ha ott is hasonló támadások történének.

A II. román hadsereg parancsnoksága.

(Amikor Brassó még az övék volt.)

Alább két apró okmány szól azokról az időről, amikor Brassó még a románoké volt. Az egyik:

A brassói rendőrprefekturától!

Egy rendelet következtében, amelyet a II. román hadsereg auditorától kaptam, van szerencsém Brassó lakosságának tudomására hozni, hogy: megállapodások (szerződések), amelyek ingó vagyona vonatkoznak, de főképen azok, amelyek ingatlan vagyona vonatkoznak és amelyek augusztus 15—27-ike után kötettek, az illetékes hatóságok további rendelkezéséig érvénytelenek. Brassó, 1916. szeptember 3/18. Dr. N. Vecerdea, rendőrprefektus.

A másik:

Hirdetmény.

Polgári munkások, bármily mesterséget üzzenek, bármily mesterséghez tartozzanak, meghívottnak ezennel, hogy munkájukat azonnal újból kezdjék meg; a polgári lakoságnál ép úgy, mint a nyilvános intézetekben. A katonai igazságügyi hatóságok kezéskednek arról, hogy a bér- és munkaszerződések be fognak tartatni.

(Bukarest tűz esőben.)

Az alább következő okmány az ellenséges román földre enged egy pillantást. A repülőktől győtt és kintott Bukarest rendőrprefektusa oktatja ki a román főváros rémüldöző népét arról, hogy kell védekezni a Zeppelinnek és repülő gépek bombái ellen az itt következő fölajdulásszerű plakátban, amellyel tele-

ragasztották a rombolásnak indult bukaresti falakat: A bombák maradványainak és hatásainak vizsgálata azt mutatja, hogy a bombáknak mélyebben semmi hatásuk nincs. A ritka házakba, ahogy bomba esett, csak 25 cm. mélységig hatott az a falba és az utcákon ugyanilyen mélyen az aszfaltba. Ebből világos, hogy a bombák hatása csak az utcán félelmes. Tehát: Nappal is ugyanolyan alarm jeleket fogunk adni támadás esetén, mint éjjel. Alarm esetén a lakosság vonuljon a házaiba, a gyalogjárók a folyosókra, esetleg ha lehetséges, a pincékbe. A lakások, üzletek, kirakatok vasfüggőnyeit azonnal le kell bocsátani, hogy a bombaszilánkok kárt ne okozhassanak. Ugyanezeket a rendszabályokat kell végrehajtani, ha az alarmjelek előtt ágyudörgés hallatszik. A főváros rendőrprefektusa: Corbescu.

Egyik oldalon az oláh iga alatt nyögő Erdély keserves szenvedéseiről, a másik oldalon a repülő tüzesőjében hamvadó Bukarest kintjairól beszélnek ezek az okmányok. És mennyi ilyen szomorú okmányt termel most minden nap és minden óra! Ezek az okmányok már a történeleméi. Vajjon mikor adják már át ezek az okmányok a történelemnek azt az egész szörnyűségét, amelynek gyászfejezeteit elmondják. Mikor lesz már ez a véres ma rémes tegnappá?

„Gorombák a nők.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nőemancipáció legtürelmetlenebb harcossai se merték volna néhány évvel ezelőtt remélni, hogy amiért küzdenek, oly hamar a megvalósulás stádiumába juthat.

A „nők egyenjogosítása a férfival!” jelszó alatt indult meg és folyt e háré, melynek célja a nők társadalmi és politikai helyzetének megváltoztatása volt. Az az bevallott célja — ez volt. Titkos célja e mozgalomnak a férfitársadalom visszaszorítása, a férfipozíciók elfoglalása.

Eltekintve a férfi és nő között levő életani különbségektől s e különbségek következményeitől, újabban mindinkább előtérbe tölült az a kérdés: pótolhatja-e a nő csakugyan a férfit a társadalmi munka terén?

Erre a kérdésre a világháború adta meg a választ. Ez a világot feldöntő küzdelem más célok véghezvitelére hívta el a férfit, mintegy kiszívta a társadalom talajából s helyére ültette a nőt. Egyelőre csak a munka és a kötelességek terén, de ezután minden bizonnyal következnek — a jogok is.

A nők elérték tehát, amire vágyakoztak. Nemesak részt vehetnek a férfimunkában, hanem egyes ágazatokat a háború folyamán teljesen ki is sajátítottak maguknak.

A kérdés most az: beváltak-e a nők a férfi helyén?

Erre a kérdésre a szociológusok könyvtárára menő irodalommal fognak válaszolni, mi jelenleg csak egy adalékkal szolgálunk ehhez az irodalomhoz.

Egyik olvasónőnknek az Aradi Közlönyhöz intézett leveléből a következő részleteket közöljük:

...„Nem gondolják-e önök tisztelt szerkesztő urak, hogy azok a nők, kiket a háború a férfiak helyére állított, a legjobb argumentumokat szolgáltatották a nőemancipáció elleneseinek?

— Hol vált be a nő a társadalmi munka mezéjén?

— Az iskolában — mondják önök.

— De hát ebben eddig se kételkedett senki. A nő: született nevelő mondta már

Pestalozzi s rámutatott az anyákra, akik gyermekeiknek első és minden bizonnyal leg-hivatottabb tanítói.

— Talán mint — ápolónők?

— Tagadta-e azt valaki, hogy a nők nem a legjobb ápolónők? Ehhez nem kell nőemancipáció. A háború előtt bebizonyították, hogy ez — hivatásuk.

De nézzék meg csak a nőket azokban a munkakörökben, amelyet eddig férfiak végeztek s amelyre most nők vállalkoztak.

Azt fogják tapasztalni, hogy munkájok értéke össze sem hasonlítható a férfival, sőt, hogy az a bizonyos elevenség, szorgalom és türelem is hiányzik belőlük, amelyet nekik tulajdonítottak s a melyet, mint nevelőnők és ápolónők tanusítottak is.

Olyan munkakörben tehát, mely szellemi tulajdonságaikkal megegyezik: okosak, jók, engedékenyek és türelmesek, mivel azonban a férfi munkakör levegőjébe lépnek, nem találják helyüket és egyéniségüket. S mert valami irt éreznek maguk körül, úgy gondolják: a férfiaságra kell törekedniük. Természetesen csak a külsőségek után törekedhetnek. A fellépés határozottságát, a férfi lélek keménységét nem vehetik át: így férfiaságuk — gorombaságban nyilatkozik meg.

Igenis, így van! A férfi munkakörébe lépett nők alapjellemvonása: a gorombaság!

Nem kell senkinek megerőltetnie szemét és figyelmét, hogy ezt meglássa és észrevegye. Annyira szembeszökő ez.

Az ilyen „hivatalos” nő lelkéről eltűnik az a gyöngédség, bájosság, amely tulajdona, mint anyának, mint ápolónőnek. Brűzk lesz, kiméletlen, modortalan. Beszéde szaggatott, szavai nyersék, mondatai rövidek és visszautasító. Ragaszkodik a hivatalos megállapításokhoz, a stilushoz és a konzervatív gondolkozáshoz. Merőben ellentéte lesz önmagának. Nem ő viszi bele új hivatásába lényének szelid és nemes vonalait, ellenkezőleg, ő ölti magára a nem reá szabott férfiszőngletességet.

A lóvasúti kalauznőtől — a gépiró és a gyógyszerész kisasszonyokon keresztül — a hivatalnoknők különböző sorozatáig seholy semmi kedves és nőies vonás. Seholy egy jelenség abból, amely a nőt ezer éveken át szeretetreméltóvá, kívánatosá, bájossá tette. Csupa arrogancia, affektáltság s mindenekelőtt modorralanság, más néven gorombaság disztelenkedik rajtuk...

Ezt a levelet nem azért írták, hogy válasz nélkül hagyjuk. Sokkal követelőbb s határozottabb megállapításokkal dolgozik, semhogy a kritikát ne kívánja. Ez a kérdés azonban nem könnyen dönthető el s nem is fog eldőlni egy-hamar. Egészen bizonyos, hogy a nők harca új stádiumba jutott. A férfi front első előretölt védőárkait elfoglalták. Igaz, hogy a védősereg jelenleg messze idegen frontokon küzd s ez a nők invázióját és előnyomulását megkönnyítette s az is igaz, hogy a nők nagyon szívós ellenfelek, kik céljaik elérésében kiméletlenek is tudnak lenni. Az a kérdés, hogy megtudják-e tartani pozícióikat, vagy egy sikeres ellentámadás annak idején visszaveti őket régi állásaikba. Most mindenesetre úgy rendezkednek be, mintha elfoglalt területeiket annak-tálni óhajtának s mindörökké megtartani kívánják. Hogy azonban ennek a berendezkedésnek és frontmögötti küzdelemnek lényeges fegyvere-e a — gorombaság, a merevség, a nőietlenség? Isten tudja. Az eredmények fogják megmutatni.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

(Munkában a német tengeralattjárók. — Románia ellen készül a főcsapás.)

Krisztániából jelentik: Lamma 1294, Forsdalene 2800, Norvégian 6300 tonnás és Tripet norvég gőzösöket elsüllyesztettek.

London. Moaracan 3486, Laterham 1777, Lapunda 3097 tonnás gőzösöket elsüllyesztettek.

Páris. Margad 800 tonnás olasz gőzöst elsüllyesztettek.

Berlin. Husdros 3137, Giovanni Beretta 332 tonnás gőzösöket elsüllyesztettek.

A Basseler Nachrichten jelenti: Londonból. Az angol kormány Murrel tábornokot a szalonkai frontra küldötte megvizsgálni vajon a szalonkai expedíció folytatása szükséges és lehetséges-e?

Lugano. Az Italia katonai munkatársa kifejti hogy Románia helyzete cseppet sem reményteljes. A központi hatalmak főcsapására készülnek Románia ellen. Mackensen előkészületeinek befejezése után erélybe akciába kezd. Az entente hatalmakat most állítják a legsúlyosabb próba elé a háboru kitörése oia.

Basel. Az United Press arról értesül, hogy Hughes felkérte a republikánus pártot, ne nyújtson be petíciót Wilsonnak elnökösi történet megválasztása ellen.

Senki sem lehet ura a földnek.

(Prohászka Ottokár püspök a reformtervezetéről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapestről táviratozza tudósítónk: Egy fővárosi újságírónak alkalmá volt ma Prohászka Ottokár püspökkel beszélni, aki többek között a következőket mondotta:

— A háboru a tömeglélekre nem lesz egységes hatással. Kétségtelen, hogy a háboru durvító befolyást gyakorol egyes néprétegekre, másokra pedig elmélyedést, az érzések meg-nemesedését idézi elő. Számtalan tradicionális válaszlátat mosott el a háboru vérözöne. A jogot és az egyenlőséget sohasem érezhetette jobban az emberiség, mint most, mert a boldogabb élethez mindenkinek joga van. A magasabb erkölcsi elvek diadalmaskodnak. A tizparanesolat győzedelmeskedni fog, dacára a német katoná nótának, megynk a Suez csatornához, ahol nem uralkodik a tizparanesolat.

— A magyar társadalom óriási ellentéteit, amelyek adáz küzdelmekre vezettek, a háboru kiegyenlíti. A földbirtok-reform kérdésében megtett indítványom és a rokkant katonáknak földdel való ellátása még tárgyalás alatt áll. Mikor a bizottság elkészül tervezetével, nyilvánosságra hozzák, szeretném, ha ez minél előbb történnék meg. Azt hozták fel ellenérvül, hogy az örök bérlet ellenkezik a magyar közjoggal és a magánjoggal. Minden írott jognál fontosabb és döntőbb, hogy a nép, amely föld nélkül nem élhet meg, földhöz jusson. Inkább meg kell változtatni a magánjogot. Nem ragaszkodom az általam ajánlott örökberlet eszméjéhez. Hogyha találnak jobbat, csinálják meg a jobbat. A fontos, hogy megcsinálják. Nem hiszem, hogy a reform keresztül vitele az egyházat gyöngítene. Sőt az egyháznak jövedelem többletet jelentene, mert a megváltási összegek gazdasági eleven erőt juttatnának az egyház kezére.

— Indítványom különben sem szolgálta azt a célt, hogy csupán a rokkantakat lássák el a földdel, inkább rá akartam terelni a figyelmet a nagybirtok kérdésre és fel akartam rázni az erőket és megindítani a mulhatatlan folyamatot a kérdés rendezésére. A parcellázások alkalmával gondoskodni kell, hogy a parasztságnak legyen szükséges üzemi tőkéje és alapos gazdasági neveltetése. Meg kell tanítani őt a belterjes gazdálkodásra. A földbirtok reform meggátolná a további kivándorlásokat. Nem tudok hinni a visszavándorlásban, mert a magyar kint elamerikaisodik. Végül azt han-

goztatom, hogy mindenki beláthatja, sem egyén, sem intézmény nem lehet abszolút ura a földnek,

HIREK.

Hatvany cimer egy budai palotán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A lapok egyike-másika megemlékezett arról, hogy Hatvany Ferenc báró megvásárolta Edelsheim-Gyulay Lipót gróf budavári palotáját. A kis palotáról, mely a Tárnok-utcában van, levesznek megint egy cimert és ujat illesztenek a kapubálványok fölé. Nem először történik a régi palota életében, mely nagy időket, hosszú századokat látott. A bástya felé eső részének egyik-másik köve, boltíve még az Anjou királyok hatalmát is látta, a nehéz magyar urakat, akik az időben építettének kőházakat a budai várba.

A palota első alapját a XIV. században rakták le. Istenes célokat szolgált vala akkor és jámbor barátok lakták, kik az azóta eltűnt Szent Miklós templomba jártak. A barátok toldozgatták-foldozgatták klastromukat, hozzárakosgattak egy-egy szobát, folyosót, mint a fecske. Jámbor foglalatosságukban nem háborgatta senki őket. Látták a Hunyadiakat, a Jagellókat, de a török hódítást is meg kellett érnök, amikor is otthagyták a klastromukat, régi hajlékukat. A török hódoltság idejéről nem sok mondani való van. A klastrom egészen átalakult.

Sokszor változtatott gazdát, mint általában a többi budai palota. Fénykora a XVIII. század közepére esik, amikor is teljesen átalakították. Azóta valami barokk ize van az épületnek, mely szerényen állott és nem sejtette senkivel, hogy belsejében nagyszerű termek, folyosók, pompás falburkolatok vannak s hogy a kilátás csodálatosan szép és egész Pest panorámáját foltárja. A háboru előtt Edelsheim-Gyulai Lipót gróf egy másik arisztokratának adta el a házat, ő maga pedig szembe költözött, megvásárolván és átalakítván, egy pompás, nemesbarokk kétemeletes házat, melynek homlokzata egyike a legnemesebb barokk homlokzatoknak. A vevő azonban nem tudta kiüzetni a nagy vételárat s így a palotát üresen találta a háboru. Hadikórház lett belőle, de a kórház megszűnt s Hatvany Ferenc vásárolta meg a palotát.

Ez a második Hatvany-palota a várban. Az első a Verbóczy-utcában van s azelőtt az Erdődy és Chotek grófok közös tulajdona volt. Csodálatos szép nagyuri ház, melyet a heregprimás meg akart vásárolni, de sokallotta érte

a pénzt. Az új Hatvany-palota kisebb, de fekvésben épen olyan, mint a másik s egyike a vár legszebb uri házainak.

— A király dolgozik. Bécsből jelentik: A király, akinek állapota kielégítő, ma meghallgatta a szokásos előterjesztéseket.

— Halálozás. Frank Ferenc - november 13-án életének 72. évében elhunyt. Temetése 15-én délután fél 3 órakor lesz a Kiss Ernő-utca 13. számú házból.

— Büntetés a megtagadott kenyér-kiszolgáltatásért. Weil Károly dr. rendőrfogalmazó, rendőri büntetőbíró Mécsáros János Kossuth-utcai péket száz korona pénzbüntetésre ítélte, mert, annak ellenére, hogy üzletében négyöt kilós kenyerek voltak, szabályszerű kenyérjegyek ellenében nem szolgáltat ki kenyereket, csakis állandó vevőinek és jobb ismerőseinek.

— Bombázott repülőgép kikötő. Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti: Egyik tengerészeti repülőgépünk november 13-án bombákat vetett St. Pazlnál, Dünkirchen mellett lévő repülőgép kikötőre és repülőterre. Egyik gyárépületen és más épületen is kigáston találatokat állapítottunk meg. Repülőgépünk sértetlenül tért vissza.

— Mindenki keresse fel Fischer Simon Nagyáruházát a Szabadság-téren. Trikók, harisnyák, férfi ingek, kalapok nagy választékban, gyermek-kocsik gyári raktáron. 5628

Mérget ivott a cár család rokona. (Egy szép asszony szélhámosságai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy fiatal, csinos és uri eleganciával ellátott asszony járta sorjába mostanában a Kolozsvár környékbeli falvakat. Azokat a házakat látogatta meg főleg, amelyeknek valamelyik férfitagja köztudomás szerint orosz fogságba jutott. Itt a jólelkű, a néppel érző urinó szerepében jelent meg, kifogástalan, csiszolt románsággal elmondta, hogy egy ezredorvosnak a felesége, a férje Oroszországból hozta ide még a háboru előtt, nagy uri családból származik, sőt egyenesen és közeli rokonságban van az orosz cári családdal. Azután nagy ékesszólással elmondta, hogy összeköttetései révén az orosz fogságban lévő román katonákat hazatudja hozatni, mivel a közbejött román háboru miatt a fogságba jutott román katonákat Oroszország már nem tekinti ellenségnek.

— Erről persze nem szabad senkinek sem szólni — mondta az urinó nagy titkolódzással, — mert az én megbízatásom szigorúan bizalmas politikai megbízatás és a magyar hatóságok kémnek fognak nyilvánítani engemet is és magukat is. Csak bízzák rám a dolgot, én hazahozom a férjüket Oroszországból.

Az egyszerű, férjeikért aggódó paraszt-asszonyok elszedültek az urinó színes beszédétől és hatalmassá nőtt boldog reménnyel adták a megbízatást férjeik hazahozatalára, amely természetesen egyben bizonyos költségekkel is jár. Hiszen ilyen nagy szíveséget ingyen nem is lehet kívánni.

A cári család rokonát egyébként ösvagy T. Pálnak hívják és Kolozsvárt elegánsan berendezett háromszobás lakást tartott. Innen rán-

dult ki gyakran Kolozsborzára, Fehérdre, Apahidára, Magyaránásra s még több közeli faluba. Az üzlet jól ment, kétszázról ötszáz koronáig növekvő közbenjárási díjakat szedett fel T.-né az aggódó oláh asszonyoktól, akik ezenkívül naponként tojást, tejet, vaját, baromfit és egyéb termékeit a falusi udvaroknak garmadával hozták ajándékba a jólelkű urinóhoz. Megtörtént, hogy egy nap annyi ajándék tej gyűlt össze T.-né konyhájában, hogy a szélhámos asszony harminc liternyi tudott eladni.

Az eddigi megállapítás szerint a furfangos nő nem kevesebb, mint ötven asszonnyal volt összekötésben, akik nagy összegű készpénzen kívül temérdek ajándékot hordtak lakására.

Az idő azonban eljárt és miután a közbenjárásnak semmi eredménye nem volt, Mayer Vasziné, egy észhez kapott magyarnádasi oláh asszony feljelentette a cári család rokonát. Az apahidai csendőrök megindították a nyomozást, amelynek során felkeresték az asszonyt kolozsvári lakásán. Az asszony nem volt otthon a csendőrök látogatásakor, csak az édesanyja, egy öreg parasztasszony, aki a hazatérő T.-nének elmondta a csendőrök látogatását. T.-né leücsült s kis idő múlva egy kis csomaggal visszatért és szó nélkül bement az egyik szobába. Mikor a csendőrök visszajöttek, az öreg asszony bement a szobába, hogy leányát kihívja. Az öreg asszony sikoltozva szaladt ki és a külső szobában a csendőrök előtt eszméletlenül összeesett. A csendőrök besiettek a szobába, ahol eltorzult arccal, a díványon fekvé találták T.-né. Azonnal hívták a mentőket, akik megállapították, hogy a szerencsétlen asszony lugkódatot ivott és beszállították a belgyógyászati klinikára, ahol azonnal gymormosást alkalmaztak. Most már a veszélyen túl van.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A Magyar Királyi Folyam és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közhírré teszi, hogy Veszény hajóállomást folyó hó 12-ével a szolnok—csongrád—szegedi vonal állomásainak egymásközi forgalmában ismét megnyitja.

Új könyvek.

* A Társaság. Gazdag és változatos tartalommal és sok szép képpel jelent meg A Társaság e heti száma. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K, félévre 10 K, negyedévre 5 K. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, IV., Reáltanoda-utca 18.

* Bárd-féle Karácsonyi Album. A Bárd Ferenc és Testvére budapesti kiadó cégnek évenként karácsonyra megjelenő Albuma, mindig úgy tartalom, mint kiállítás tekintetében a zongorázó közönség legkedvesebb karácsonyi meglepetése. A kiadó cég eme drága világban is

megtartotta eme szép albuma régi árát, vagyis az most is füzve K 4, diszkótésben K 6 lesz. De igyekezzenek az érdeklődők rendelésüket erre november végéig megtenni, mert ezen időn túl az már nem lesz kapható.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. november 15-én szerdán:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

A kis király.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.)

Özv. Frank Ferencné szül. Haak Anna mint mélyen sujtott hitves a maga, illetve gyermekei **Rezső és Ferenc** ugy az alólírottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a felejtethetlen jó férj, hőnszeretett édesapa, após, nagypapa, testvér, sógor, nagybácsi, rokon és jóbarát

FRANK FERENC

f. 6. november hó 13-án este 1/10 órakor, életének 72-ik s a legboldogabb házaságának 45-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 15-én d. u. 1/3 órakor fogtak a Kis Ernő-utca 13. sz. saját házából, a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint a helybeli felső temetőben levő családi sírkerében örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytnak lelki üdvéért f. évi november hó 29-én d. e. 9 órakor fog a helybeli főtiszt. Minorita-atyák szentegyházában az egék Urának bemutatni.

Aldás és béke poraira!

Arad, 1916. évi november hó 13-án.

Bakos Mihály, veje. Ifj. Frank Ferencné szül. Dohnál Julia, meny. Bakos Aranka, Bakos Gizella, Frank Bözsike, Frank Ferike, unokái. Frank Cella, öz. Richter Jánosné, szül. Frank Lujza, Frank Richárd, testvérel. Frank Richárdné szül. Wax Katalin, sógornő. Nyári Béla és neje szül. Richter Margit, Richter Károly, Richter Lajos, Frank Gizella, Frank Richárd, Frank Geza, Frank Lajos, unokahugal és öccsel és az összes rokonság. 15

Varga Imre első temetkezési intézete Arad, Andrássy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjjeli szolgálat: 738.

Eladó:

20 kat. holdas szőlő a hegyalján, déli fekvés, szép lakházzal, kolnával. 7 prés, 250 hl. kád, 1500 hl. hordó, gőzerőre berendezett gépfelszereléssel, istállóval, az egész terület vízvezetékekkel öntözhető, továbbá egy szép emeletes modern bérház, adómentes, a piac közvetlen közelében. Több földszintes, egy- és kétemeletes bérház.

Értesítést ad

Szűcs F. Vilmos, Arad

Karolina-utca 10., hol olcsó amortisatiós kölcsönök is kaphatók. 5899

APOLLO SZÍNHÁZ.

November 15-én, szerdán:

Molnár Ferenc világhírű vigjátéka:

A doktor úr.

Kacagató vigjáték 3 felvonásban.

Főszereplők:

Rátkay Márton, Kárthy György,
Gyarlás Dezső, Fényes Annuska,
Labas Juci, Latabár Árpád,
Vándory Gusztáv.

Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatólagosak.

Eötvös: Karthausi.

SIROLIN "Roche"

melibetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.

Ki használjon sirolint?

1. Mindenki, aki húzamosabb idő óta szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
2. Azok, kik krónikus legcsőhurutban szenvednek, sirolint használnak.
3. Asztmában szenvedők, kiknek betegségét sirolin használata jelentékenyen oszlokkenti.
4. Skrofulozisban szenvedő gyermekek, kiknek általános házérületét a sirolin előnyösen befolyásolja.

Kapható minden gyógyszerésztárban ára 4 korona

9—1916. Biz. szám.

Hirdetmény.

A battonyai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság 1916. évi október hó 30-án 4384. sz. a. kelt végzésével kiküldött bizottság ezennel közhírré teszi, hogy Nagybánhegyes községre, valamint Nagybánhegyesi puszta és Kaszaper pusztára vonatkozólag az 1886: XXIX., 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. törvénycikkek értelmében szerkesztendő telekkönyvi betétek készítésének munkálata folyamatba tétele, a nevezett községben a helyszíni eljárás és pedig az 1891: XVI. t.-c. 9. §-a értelmében első sorban az azonosítás 1916. évi november hó 13. án és ennek befejeztével a további bizottsági eljárás fog kezdődni.

Ennélfogva felszólítanak:

1. mindazok a kik a telekkönyvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a bizottság előtt a kiküldött határnapon megkezdendő eljárás alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

2. mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a tulajdonjog telekkönyvi bekelezését a kiküldött határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézett szabályszerű beadvány útján kiasz-

közljék, vagy a telekkönyvi bekelezésére alkalmas okiratok alapján a telekkönyvi bejegyzés iránti kérelmaik előterjesztése végett a bizottság előtt jelenjenek meg ha pedig telekkönyvi bekelezésre alkalmas okirataik nincsenek az átírássra az 1889: XXIX. t.-c. 15—18. §-ai és az 1889: XXXVIII. t.-c. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerzve iparkodjanak, és azokkal igényüket a kiküldött bizottság előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogukat ez uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékelengedés kedvezményétől is elesnek és;

3. azok, a kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvántartva telekkönyvben, hogy az ilyen bejegyzésekkel terheit ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy törlesztési engedély nyilvánítsa véget a kiküldött bizottság előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Hainess Elemér,
kir. betétszerkesztő bíró.
Kemény Mihály,
betétszerkesztő tkvvezető. 5698

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodállomáshoz való szállításhoz és a berakásnak költségeit is, azok nélkül, készpénzfizetés mellett (értéktér berakás esetére kell érteni) és ezek az árak egyaránt vonatkoznak egy belső mint külföldi származású nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a miniszteriumnak a korpá forgalomba becsátásának szabályozásáról 2966—1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár megállapításáról és ezen cikkek előállításának, azaz forgalombahozásának és szállításának szabályozásáról 4185—1915. M. B. szám alatt kiadott rendelet, (I. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 267. számában, kivéve a 2960—1915. M. E. számú rendeletnek 8. és 7. §-ában, valamint a 4183—1915. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalakítására vonatkozó rendelkezéseket, amelyekkel azzal egészítették ki, hogy amennyiben a Korpaközpontba az említett §-okban megállapított létszámon felül több tagnak kiküldése válnék szükségessé, ez iránt a földmivelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértéssel intézkedik.
Green, főkapitány.

Használt csomagolópapíros**megvételre kerestetik.**

Cím a kiadóhivatalban.

7392

A szépségápolás titka a felhasznált széplítőszeres helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitünő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégl 150 kor. Nagy tégl 250 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégl ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fillér.

Rozsnyay Serail Arcpora. Lehető finomságu. Crém, fehér, róza és borszínben. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Lila du bai, orgona, piros róza, Serail. Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél:

Rozsnyay Mátyás gyógyszerárában Arad, Szabadság-tér.

Szakértelem nélkül nincs kellő termés!

A szőlősgazdák nagyrésze évek óta azért szüretel oly keveset, mert szőlőt megfelelő gondozásban nem részesíti és borát helytelenül kezeli. — Minden, a szőlő- és borgazdaság körébe tartozó munkára megtanít a

„Borászati Lapok“

szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, IX., Üllői-ut 25., Köztelek,

mely vasárnaponként jelenik meg.

Mutatványszámot kívánatra három héten át küld.

20961—1916. k. h.

Hirdetmény.

A korpá és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozata tárgyában kelt 2780—1916. M. E. számú kormányrendeletet, a következőkben tesszem közhírré:

Korpát, kölestakarmánylisztet, köleshéjat, olajpogácsát, cukorszörpöt, (melasse-t) szárított répaszeletet, valamint szárított moslék és törkölyléket sem magukban, sem állati táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve, vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva másként, mint a ministerium 2966—1915. M. E. számú rendelete alapján (I. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 10. napján megjelent 184. számában) alakított korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni nem szabad.

A malomvállalat annak, aki a 2117—1916. M. E. sz. rendelet (I. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszabott öröklési tanúsítvány alapján kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére öröklött, az ezen öröklésből származó korpát kiszolgáltatni, ha pedig azt az öröklöttét átvenni nem kívánja, a Korpaközpont útján forgalomba hozni köteles.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvető csak saját állatának takarmányozására használhatja fel, s ha bármi okból ny célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendes minőség mellett mm-ként (100 kg.) tisztasulyra a következőkben alapították meg:

Az ipari termékek vagy hulladékok métermérszánkenti legmagasabb árai: Korpá K 20. Köles takarmányliszt K 36. Köles héj K 16. Repcepogácsa K 30. Vadrepcepogácsa K 30. Napraforgómag pogácsa K 40. Gomborkamag pogácsa K 40. Tökmag-pogácsa K 45. Lenmag-pogácsa K 40. Kendermag-pogácsa K 20. Keményítőgyári szárított tenger-moslék K 32. Keményítőgyári szárított burgonya-moslék K 19. Szárított sörtörköly K 26.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe“ folyadék és „Peppe“ hintőpor segítségével.

Szárít! . . . Szagtalanít! !

Peppe folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.

Peppe hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A ezüregot tisztítja, utólag igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy tartomány:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Mogyorósszal szemben.)

